

kring van pensioenspecialisten

Reactie internetconsultatie Wetsvoorstel variabele pensioenuitkering

Werkgroep Kring van Pensioenspecialisten

werkgroep Premieovereenkomst van de Toekomst
Kring van Pensioenspecialisten

Reactie op internetconsultatie
Concept wetsvoorstel Wet variabele pensioenuitkering

14 augustus 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Algemene opmerkingen	2
3. Aanbevelingen.....	3
4. Openstaande vragen	7
5. Overwegingen	8
6. Verantwoording van deze notitie.....	9

1. Inleiding

De KPS-werkgroep Premieovereenkomst van de Toekomst heeft zich hoofdzakelijk beperkt tot de beoordeling, het doen van aanbevelingen en het stellen van vragen ten aanzien van het wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel biedt ruimte voor een breed scala aan producten: individueel en collectief, met en zonder sterfterisico, spreiding van rendementen, met verschillende randvoorwaarden.

Dit maakt de wetgeving complex, producten minder vergelijkbaar en het leidt tot kostenverhoging.

Aangezien de focus van de werkgroep op de pensioendeelnemer is gericht, zijn de sleutelwoorden:

- eenvoud
- transparantie
- eigen verantwoordelijkheid (binnen beschikbare premieregelingen).

Op hoofdlijnen zijn de aanbevelingen en overwegingen van de werkgroep als volgt samen te vatten:

- Verwijder de 5-jaarsspreiding van rendementen
- Baseer de (gemaximeerde) projectierente altijd op verwacht rendement van feitelijk geboden lifecycle, vastgesteld op voorgeschreven (uniforme) veronderstellingen.
- Hanteer geen onderscheid tussen individuele en collectieve risicodeling, maar schrijf voor dat sterfterisico's ofwel moeten worden verzekerd, ofwel moeten worden gedeeld binnen een groep die groot genoeg is.
- Hanteer geen 100%-toets tijdens de opbouwfase

Nadere argumentatie is in de volgende hoofdstukken opgenomen bij het wetsartikel waar het genoemde onderwerp aan de orde komt. Daarna zijn enkele openstaande vragen over het wetsvoorstel opgenomen. Tenslotte draagt de werkgroep relevante overwegingen aan die breder zijn dan de scope van het wetsvoorstel. De werkgroep acht deze punten in deze fase dusdanig belangrijk dat zij deze punten in deze notitie graag onder de aandacht brengt van de wetgever.

2. Algemene opmerkingen

- In het concept wetsvoorstel wordt op diverse plaatsen verwezen naar een algemene maatregel van bestuur die nog niet is uitgewerkt. Dit bemoeilijkt de beoordeling van het wetsvoorstel.
- Pensioenuitvoerders zullen extra werkzaamheden moeten verrichten bij de implementatie van deze regeling. De staatssecretaris schrijft dat de voorstellen geen administratieve lasten voor burgers en bedrijven veroorzaken. Misschien niet direct, maar wel indirect aangezien pensioenuitvoerders extra kosten zullen moeten maken en deze zullen doorrekenen in premies c.q. premiestelling. Voorts zal informatie aan de individuele deelnemer de nodige tijd in beslag nemen en zal de deelnemer meer advieskosten moeten maken. Om deze implementatie- en informatiekosten te beperken is eenvoud noodzakelijk.
- De hoogte van het pensioen mag bij aanvang gebaseerd worden op de projectierente. Hierover de volgende opmerkingen.
 - De projectierente ligt op dit moment boven de rente die verzekeraars gebruiken bij inkoop van een gelijkblijvende levenslange uitkering vanuit een beschikbare premieregeling. Dit betekent dat het variabele pensioen bij aanvang hoger zal zijn dan een gelijkblijvend pensioen. Naar onze verwachting zullen veel deelnemers alleen daarom al voor een variabel pensioen kiezen.
 - Het realiseren van rendement dat overeenkomt met de projectierente, die boven de risicovrije rente ligt, vraagt feitelijk om een inspanningsverplichting van de pensioenuitvoerder. Voor verzekeraars is dit een nieuwe situatie die vraagt om een nieuwe benadering.

3. Aanbevelingen

1. **Variabele uitkering ook voor een Algemeen Pensioenfonds**

In het wetsvoorstel staat niets over een APF genoemd. De werkgroep adviseert dat ook een APF een dergelijke regeling mag uitvoeren.

De knip-regeling

2. **Neem in de wetgeving op dat in aansluiting op de knip kan worden gekozen voor een levenslange vastgestelde én/of een variabele uitkering.**

De knip-regeling is bedoeld als overbrugging tot een variabele pensioenuitkering wettelijk mogelijk is. Tot 1 januari 2017 kan van de pensioenknip gebruik worden gemaakt. De duur van de uitkering is ten hoogste twee jaar, tenzij de pensioendatum voor 1 januari 2014 lag. In alle gevallen eindigt een pensioenknip op 1 januari 2019, of zoveel eerder als de geldende termijn is verstreken. Eén van de redenen voor herinvoering van de pensioenknip is om deze nieuwe pensioengerechtigden de mogelijkheid te geven om te zijner tijd te kiezen voor een variabele pensioenuitkering. Echter, in de huidige wettekst van de tijdelijke regeling pensioenknip wordt nog vereist dat ná de tijdelijke uitkering een levenslange vastgestelde uitkering wordt gekocht

3. **Verleng de mogelijkheid om gebruik te maken van een pensioenknip alsmede de duur van de uitkering van 2 naar 5 jaar.**

Het is nog onduidelijk hoe pensioenuitvoerders hun producten op de Wet Variabele Pensioenuitkering gaan aanpassen en of dit tijdig kan plaats vinden. Uit een oogpunt van communicatie, complexiteit, de tijd die voor productontwikkeling nodig is en het feit dat een evaluatie na 3 jaar plaatsvindt, beveelt de werkgroep aan het gebruik en de duur van de knip te verlengen van twee naar vijf jaar. Derhalve het gebruik tot 01-01-2020 en de uitkering ten laatste tot 01-01-2025.

4. **Bied shopmogelijkheid na pensioenknip.**

Geef na de tijdelijke knip een gepensioneerde de mogelijkheid zijn pensioen in te kopen bij een andere pensioenuitvoerder dan die de knip heeft uitgevoerd.

Informatie, communicatie en educatie

5. **Verplicht pensioenuitvoerders een open calculatie te verstrekken.**

Verzekeraars mogen een variabele uitkering aanbieden. De werknemer is afhankelijk van tarieven, kostenopslagen en systeem van winstdeling. Uit een oogpunt van eenvoud, transparantie, vergelijkbaarheid en herstel van vertrouwen in de pensioenmarkt is het van groot belang dat alle factoren die de uitkering bepalen zichtbaar worden gemaakt en volledige openheid wordt gegeven.

6. **Leg een Uniforme Reken Methode vast.**

In de Wet pensioencommunicatie is een plan opgepakt om (mogelijk ook in het pensioenregister) met uniforme rekenregels te werken. Net als bij "gewone" beschikbare premiereregelingen zal er een projectie moeten worden gemaakt van te verwachten pensioentermijnen bij verschillende combinaties van projectierentes en beleggingsmixen. Uniformeren van de rekenregels is hierbij noodzakelijk, zodat deelnemers een keuze kunnen maken tussen producten die op dezelfde veronderstellingen gebaseerd zijn. (De Uniforme Reken Methode URM).

7. **Laat naast de pensioenuitkering ook de waarde van het kapitaal aangeven.**

Verplicht de pensioenuitvoerder steeds de bij de uitkering behorende waarde van het kapitaal aan te geven. Bij scenario's zou eveneens de ontwikkeling van het pensioenkapitaal kunnen worden opgenomen.

8. **Bied gepensioneerden ook na ingang de mogelijkheid om van pensioenuitvoerder te veranderen.**

Het is voor gepensioneerden van belang kennis te hebben van de projectierente die wordt aangeboden en de beleggingsrendementen die door pensioenuitvoerders worden gerealiseerd. In dit verband moeten gepensioneerden ook tussentijds voor een andere uitvoerder kunnen kiezen. Ook hun risicohouding kan veranderen, waardoor het wenselijk kan zijn van uitvoerder te veranderen.

Gewezen deelnemers

9. **Bied (gewezen) deelnemers de mogelijkheid een variabele pensioenuitkering te kopen.**

In artikel 63b, lid 1, wordt verwezen naar een pensioenovereenkomst die voorziet in een variabele uitkering. De werkgroep adviseert er voor te zorgen dat alle slapers en actieven met slapende aanspraken uit eerdere regelingen,

- waarvoor geen pensioenovereenkomst geldt waarin de mogelijkheid van een variabel pensioen is opgenomen ;
- maar voor wie wel op basis van een zuivere premieovereenkomst op de pensioendatum een pensioenkapitaal beschikbaar komt,

de mogelijkheid krijgen om voor hun pensioenkapitaal een variabele pensioenuitkering te kopen.

Artikel 52

10. **Geef pensioengerechtigden de mogelijkheid om de verantwoordelijkheid voor beleggen over te nemen.**

Uit artikel 52 leidt de werkgroep af dat pensioengerechtigden de verantwoordelijkheid voor beleggingen niet mogen overnemen. Overigens is de memorie van toelichting hier niet duidelijk over (zie blz. 26 tot en met 29); sommige teksten lijken zelfs tegenstrijdig. Onduidelijk is voor wie en hoe de beleggingsmogelijkheden/-risico's worden beperkt bij het ouder worden.

Het is de vraag of de overheid op deze wijze haar zorgplicht binnen de systematiek van een beschikbare premieregeling op de juiste wijze invult. Als verantwoordelijkheid door derden wordt overgenomen, is het de vraag waarom de deelnemer de risico's van de resultaten zou moeten dragen? Wij bevelen aan om gepensioneerden dan ook de mogelijkheid te bieden de verantwoordelijkheid voor hun beleggingen over te nemen. In aansluiting hierop verwijzen wij ook naar het punt 'Adviesplicht' in de paragraaf 'Overwegingen'.

Artikel 63a, lid 5

11. **Bied géén mogelijkheid tot spreiding**

Het hanteren van een spreidingsperiode (stapeling van vijf jaar financiële resultaten) leidt tot extra administratieve werkzaamheden (voor iedere deelnemer moet een vijfjaars voortschrijdende buffer worden bijgehouden) en aanvullende communicatie-inspanningen met daaraan verbonden kosten hetgeen de complexiteit van de regeling verhoogt. Ondanks de voordelen die spreiding biedt (schokken zijn minder groot), beveelt de werkgroep aan positieve of negatieve schokken in één keer te verwerken.

Alhoewel in het wetsvoorstel “kan” staat, en het in één keer verwerken van schokken uitgangspunt is, adviseren wij de mogelijkheid tot spreiding niet te bieden. Er worden positieve of negatieve buffers gecreëerd, die na overlijden van uitkeringsgerechtigden ten bate of ten laste van het achterblijvende collectief komen. De werkgroep acht deze extra solidariteit niet wenselijk.

Artikel 63b

Op het moment dat een pensioen ingaat is er een keuze tussen een variabele en een vastgestelde pensioenuitkering.

12. **Maak van de variabele uitkering de default.**

Hanteer tegen de achtergrond van het principe van een beschikbaar premiesysteem een geldelijke uitkering die als default variabel is.

13. **Maak de combinatie van vast en variabel mogelijk.**

Wij vinden dat het mogelijk moet zijn om voor een deel van het pensioenkapitaal voor een variabele uitkering te kiezen en voor het restant een vaste uitkering. Door het bieden van deze mogelijkheid is het spreiden van rendementen (zie aanbeveling 11) niet nodig.

14. **Maak omzetting van variabele uitkering in vastgestelde uitkering mogelijk.**

Bied de mogelijkheid om een variabele uitkering om te zetten in een vaste uitkering en daarmee de pensioenuitkering te kunnen ‘vastklikken’.

Artikel 63c

15. **Breid recht toezichthouder inzake verplichte verzekering uit voor alle pensioenuitvoerders.**

De toezichthouder kan een PPI verplichten over te gaan tot verzekering bij of overdracht aan een verzekeraar. De werkgroep is van mening dat, indien de uitkeringskring te beperkt van omvang is, de toezichthouder die mogelijkheid ook bij andere uitvoerders moet hebben.

Artikel 80

16. **Verplicht pensioenfondsen een aanstaande gepensioneerde, die al opgebouwde pensioenaanspraken in het fonds heeft, de mogelijkheid te bieden een pensioen te kopen binnen de collectiviteitskring van het pensioenfonds.**

in artikel 80 lid 1c van de Pensioenwet wordt feitelijk een overeenkomstige mogelijkheid geboden. In de praktijk blijkt dit een dode letter. Het is evident dat het kunnen aansluiten bij een collectiviteitskring van een pensioenfonds veel gepensioneerden een aantrekkelijk perspectief kan bieden, resp. het mogelijk maakt de voordelen van schaalgrootte te genieten en daardoor zijn pensioenuitkeringen te verbeteren.

Partnerpensioen

17. **Pas scenario's toe voor OP en PP.**

Formuleer voor partnerpensioen de mogelijkheid van een vastgestelde en variabele uitkering.

In de meeste gevallen wordt op de pensioendatum een ouderdomspensioen gekocht in combinatie met een meeverzekerd partnerpensioen. Daarom is het aan te bevelen in de scenario's ook het partnerpensioen te betrekken.

In de Memorie van Toelichting staat dat er geen variabele uitkering kan komen voor een nabestaandenpensioen uit een risicokapitaal bij overlijden vóór de pensioendatum. Er is immers een nabestaandenpensioen verzekerd.

Echter ook vóór pensioendatum, en juist binnen een beschikbare premieregeling, is een variabel nabestaandenpensioen mogelijk en wenselijk. Dit kan worden gerealiseerd door in eerste instantie geen partnerpensioen te verzekeren, maar een kapitaal bij overlijden.

Op basis van dit kapitaal kan bij overlijden een vastgestelde of variabele uitkering van partnerpensioen worden gekocht!

100% toets

18. Hanteer geen 100%-toets tijdens de opbouwfase.

In de uitkeringsfase geldt er geen 100%-toets. Het bevreemdt ons dat deze in de opbouwfase en op het conversiemoment blijft bestaan.

Iemand die een maand vóór pensioendatum een rendement maakt waardoor het pensioen bovenmatig wordt, moet een deel daarvan afstaan, terwijl er geen gevolgen zijn voor iemand die dit een maand ná pensioendatum overkomt.

De toets moet op de input zijn. Het behalen van goede en slechte resultaten is onderdeel van de beschikbare premiesysteem en afkomen past daar niet bij.

Mocht de toets blijven, dan moet het bovenmatige deel terugvloeien naar de werknemer en niet naar de pensioenuitvoerder.

4. Openstaande vragen

Artikel 63a

Een toedelingskring moet voor het delen van verschillende risico's voldoende omvang hebben. Een kleine toedelingskring kan op termijn tot problemen leiden.

- Gaat de wetgever aan een toedelingskring nog eisen stellen en zo ja, welke?

Artikel 63a, lid 3

De pensioenuitvoerder kan een collectief toedelingsmechanisme toepassen op een toedelingskring, die bestaat uit een in het pensioenreglement omschreven groep pensioengerechtigden. Als alle resultaten collectief worden toegeedeeld (inclusief sterfteresultaat), blijven er geen risico's voor de pensioenuitvoerder over.

- Hoe verhoudt zich dit tot de tekst in de Memorie van toelichting, waar in de laatste alinea op bladzijde 36 staat dat een verzekeraar verzekeringstechnisch risico moet lopen?

Artikel 63a, lid 4

Toegevoegde waarde van tijdsevenredige inbreng versus complexiteit.

- Het is de vraag of een tijdsevenredige inbreng in een periode van 10 jaar voorafgaande aan de pensioenrichtleeftijd, het al dan niet verplichte karakter en de gevolgen daarvan voor keuzes op de pensioendatum opwegen tegen de (uitvoeringstechnische) complexiteit die hiermee gepaard gaat en de eenvoud en transparantie voor de (aanstaande) gepensioneerde.

Artikel 80a, lid 1b

- De voorwaarde dat een pensioenfonds de overdrachtswaarde zodanig moet vaststellen dat "de voor mannen en vrouwen te verwerven pensioenrechten gelijk zijn" is niet duidelijk. Sinds mei 2005 geldt immers voor mannen en vrouwen een gelijk inkooptarief bij aankoop van pensioen?

5. Overwegingen

WFT-plichtig advies

De pensioenwet wordt complexer, de eigen verantwoordelijkheid groter en daarmee de toenemende behoefte aan (individueel) advies. Bijvoorbeeld over:

- de wijze waarop het pensioenvermogen wordt aangewend, een vastgestelde of variabele uitkering of eventueel een mix,;
 - de individuele risicohouding/-bereidheid, beleggingshorizon en beleggingsintentie;
 - verschillende beleggingskeuzes in verband met het afdekken van het renterisico;
 - een hoog/laag-constructie;
 - wel of geen partnerpensioen etc.
- In aansluiting hierop en op de opmerkingen in de inleiding is het te overwegen een WFT-plichtig advies voor te schrijven. Daarbij kan aansluiting worden gezocht bij het beleid bij andere complexe producten, zoals lijfrente, hypotheek, beleggen etc. en waarbij tegenover het advies een execution only mogelijkheid bestaat.

Een verplicht advies biedt voorts de mogelijkheid gepensioneerden verantwoordelijkheid voor hun beleggingen te geven en meer beleggingsmogelijkheden te bieden dan uitsluitend een keuze uit door de pensioenuitvoerder aangeboden leeftijdsafhankelijke beleggingsprofielen.

Omdat er ook langlevens risico bij de deelnemer kan komen te liggen wordt de prudent person regel aangescherpt, wat nog een argument is om een WFT-plichtig advies te overwegen.

Het lijkt evident dat een dergelijke adviesplicht een aantal jaren voor pensioenrichtleeftijd moet gaan gelden.

Mogelijkheid omzetting DB-pensioen in variabele uitkering

De voorgestelde variabele pensioenuitkering geldt alleen voor DC regelingen en (oude) streef regelingen.

- Het zou, gelet op de problematiek van de lage rente en het uitblijven van winstdeling op collectief verzekerde DB- regelingen, te overwegen zijn om werknemers met een nominaal niet geïndexeerd DB-pensioen de mogelijkheid te bieden hun pensioen geheel of gedeeltelijk om te zetten in een variabele uitkering. Aandachtspunt is hierbij het recht op een (deel van de) gevormde buffer.

Verruim besteding van pensioenkapitaal

- Bied zoals in andere Europese landen een (gedeeltelijke) afkoopmogelijkheid, die dan zowel voor DB- als DC-regelingen gaat gelden.

Het is ook te overwegen toe te staan het pensioenkapitaal voor andere (eventueel uitsluitend) nader te specificeren doeleinden te gebruiken, zoals aflossen hypotheek, studieschuld, zorgfunctie, (bij- en om)scholing

Voeg tijdelijke pensioenuitkering als variant toe.

- Voeg aan artikel 63a een variant toe die de mogelijkheid biedt om een tijdelijk vastgestelde of variabele pensioenuitkering te kopen met een minimale duur van 20 jaar na het bereiken van de pensioenrichtleeftijd.

Overwegingen hiervoor zijn transparantie, eenvoud, meer concurrentie/marktwerking (door ruimte te bieden aan andere aanbieders/uitvoerders zoals de banken). Voorts kan hierdoor gebruikt worden gemaakt van rentes die in de markt worden geboden voor bijvoorbeeld termijn deposito's, die ruimschoots boven de risicovrije rente liggen.

6. Verantwoording van deze notitie

Deze notitie vormt het resultaat van de discussies die in de werkgroep zijn gevoerd en is gebaseerd op de brede praktijkervaring van de leden van de werkgroep. De aanbevelingen worden gedragen door de leden van de werkgroep, hetgeen niet automatisch betekent dat het de mening van alle individuele leden betreft.

KPS streeft naar discussie ten aanzien van pensioentema's. Het bestuur van KPS heeft kennis genomen van deze notitie, kan zich vinden in de aanpak van de werkgroep en onderkent het belang van de door de werkgroep gedane aanbevelingen.

DEELNEMERS WERKGROEP PREMIEOVEREENKOMST VAN DE TOEKOMST

die hebben bijgedragen aan de reactie op het concept wetsvoorstel variabele pensioenuitkering

Loes Eenshuistra

Henk van Embden

Gerard van 't Hoff

Ruud Junge (voorzitter)

Jeroen Koopmans

Ron van Os

Joop Rietmulder

Gerard van der Toolen

Ake van der Vinne